

LLAEBIO Draait Door

5 december 2023

Kennismakingsrondje

- Dylan Feyaerts -ILVO - coördinator living lab agro-ecologie en biologische landbouw
- Tom Van Nieuwenhove – Inagro - koolstoflandbouw en digitalisatie
- Jo Bijttebier – ILVBO - onderzoeker living labs
- Lieve De Cock – ILVO - biologische landbouw
- Carmen Landuyt – CCBT - koepel praktijkonderzoek bio
- Annelien Desplenter – VIVES - ondersteuning korte keten boeren
- Sam Persoon - Terranova Permacultuur – nieuwe, eigen zaak landschapsonderzoek
- Koen Vanhentenrijk - Studiedienst Boerenbond, biologische landbouw
- Evelien Lambrecht - Inagro, business developer - carbon farming en korte keten
- Yvette Plaisier– Verhaert - Masters in Innovation: regeneratieve materiaalstromen o.a. uit landbouw, business developer andere stromen vanuit landbouw
- Mart Vanhee - Dept. Landbouw en Visserij - coördinator Voedseldeal AE
- Willem - Groentegeweld CSA, softwareontwikkelaar van teeltplanningsapplicaties - administratie beheer pakketten
- An Jamart - Bioforum - Biobedrijfsnetwerken
- Ingrid Pauwels Voedsel Anders - beweging voor agro-ecologie in Vlaanderen
- Johan Lambrechts - Farming4Climate & House of Agroecology – coördinator
- Ludwig Lauwers – Landgenoten en Universiteit Gent – koolstoflandbouw, opbouw sociaal kapitaal en begeleiding thesissen en PhD rond automatisatie
- Wouter Vanacker - Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij
- Frances Schutte - zelfstandig adviseur ketensamenwerking
- Peter Van Gossum – INBO - Natuurrapport & thema landbouw en biodiversiteit
- Joost-Pim Balis - Boerennatuur Vlaanderen
- Sanne Govaert - ANB - soortenbeschermingsprogramma grauwe gors, hamster en kiekendief
- Pieter Van Rumst - Obs'Herbe - adviseur beweidingssystemen
- Laurance Claerhout - Linked.farm - oprichter
- Katrien Geudens – Hooibeekhoeve - onderzoeker

Update LLAEBIO

Jaarthema: korte ketensamenwerking in functie van een eerlijke prijs voor landbouwers

Bedrijfsbezoeken:

- **18 december voor boeren en ketenspelers naar The Barn en CATL:** samenwerkingsverbanden in coöperaties, al dan niet in samenwerking met een met een, lokale of regionale overheid. Hoe productie op elkaar afstemmen, hoe prijsafspraken maken, hoe bewustzijn creëren bij consumenten?

- **18 januari voor beleidsmakers en onderzoekers naar Cultivaé en CATL:** coöperatieve ondersteund door Waalse overheid welk financiering, welke gunningscriteria, hoe opvolgen,... **en CATL** voedselraad, publiek grondenbeleid, financieren lokale verwerkingssites,...
- **Expertengroep**
valideren inhoud magazine en beleidsnota over korte ketensamenwerking op 2 tijdstippen in voorjaar 2024 (januari en maart)

Voedseldeal agro-ecologie

Samenwerkingsverband rond agro-ecologie dat gecoördineerd wordt door het Departement Landbouw & Visserij. Er zijn vijf werkpakketen:

1. *Afbakening concept en inventarisatie barrières in agro-ecologische transitie*
2. *Vorming en advisering*
3. *Beleidsinstrumenten*
4. *Onderzoek*
 - Living Lab coördineert dit werkpakket
 - Doelstelling: een Vlaamse onderzoeksagenda voor agro-ecologie die de prioriteiten verduidelijkt voor onderzoeksfinanciering – en projecten
 - Vertrokken van onderzoeksagenda Europese Unie
 - Workshop op 7 september om Vlaamse prioriteiten te bepalen
 - Wordt afgewerkt tegen voorjaar 2024, maar blijft een dynamisch document met een regelmatige update
5. *Coördinatie*

Mentimeter

Op welk niveau moet er nog meer onderzoek gebeuren? Ranking:

1. Waardeketen
2. Socio-economische en institutionele context
2. Landbouwbedrijf
3. Landschapsniveau

Opmerkingen:

- Landschapsniveau:
 - Invloed van agro-ecologische praktijken op de biodiversiteit op landschapsniveau? (Sanne Govaerts)
- Waardeketen:
 - Agro-ecologische praktijken zijn vaak kostenbesparend, maar vragen in de startfase vaak een investering (terwijl bestaande investeringen nog niet afbetaald zijn). Hoe kunnen we dit binnen de keten valoriseren. (Frances Schutte)

Netwerkdatabank

Oproep om persoonlijke gegevens te delen en expertise kenbaar te maken.

Projectoproepen

Tweemaandelijks worden potentiële financieringskanalen voor agro-ecologie en biologische landbouw samengebracht. Er kwam een nieuw overzicht in november.

PATH2DEA – Tom Van Nieuwenhove

Project over digitalisatie in agro-ecologie. Het is een Horizon CSA project dat loopt van 1/1/2023 tot 31/12/2025. Agro-ecologie wordt in het project gedefinieerd als ecologische en sociale omstandigheden verbeteren in landbouw door middel van digitalisatie. Digitale technologieën worden gezien als facilitator van de agro-ecologische transitie en meer duurzame landbouw.

Doelstellingen

- Technologieën die toegepast kunnen worden in agro-ecologie identificeren
- Prestaties van systemen bepalen (duurzaamheid, efficiëntie,...)
- Demonstreren van technologieën met showcases
- Een onderzoeksstrategie voor agro-ecologie
- Een open repository waar geïdentificeerde technologieën en tools te vinden zijn

Mapping:

- belanghebbenden bij digitalisatie agro-ecologie
- bestaande projecten over digitalisatie agro-ecologie
- momenteel zo'n 660 technologieën geïnventariseerd

Belemmeringen & drijfveren:

- Noden van de sector identificeren
- Drijfveren identificeren voor het gebruik van tools
- Gegevensbeveiliging

Showcases in zes landen, met diverse toepassingen. In België focust men op groententeelt binnen agroforestry context, dit is een deel van de Future Farm Hub van Inagro. De technologieën die gebruikt worden binnen showcases zijn zeer divers, o.a. sensoren, bedrijfsmanagementtools, drones, enz.

Er wordt een evaluatiekader ontwikkeld om digitale technologieën als agro-ecologisch te identificeren met behulp van indicatoren.

Q&A:

- Hoe omgaan met technologieën van buiten landbouw? In relatie met onafhankelijkheid landbouwers
Zeker mee bezig. Men wil de onafhankelijkheid van landbouwers stimuleren.
- Hoe worden drones in agroforestry toegepast?
Vooral in jonge aanplant zoveel mogelijk data capteren, later zien wat juist mee te doen.
- Wordt de energie die gebruikt wordt voor productie en gebruik van tools gemeten? Of andere milieu-effecten?
Dit is punt in evaluatiekader, nog te bekijken hoe juist meten.
- Tools trainbaar en personaliseerbaar voor eigen bedrijfsvoering?
Moet nagevraagd worden bij verantwoordelijke partner.

Linked.farm – Laurence Claerhout

De belangrijkste belemmeringen die tijdens de bevraging in de vorige presentatie werden aangehaald waren kosten en afhankelijkheid vergroten. Dit zijn twee elementen waar men bij Linked.farm sterk op werkt.

- Door niet eenmalig hoge kosten aan te rekenen aan de deelnemers van het platform maar een beperktere onderhoudskost aan te rekenen ('Software as a service').
- Te kiezen voor coöperatieve bedrijfsstructuur waardoor coöperantenmede-eigenaar blijven van de technologie die ze gebruiken.

Niet alle verantwoordelijkheid voor de agro-ecologische transitie mag bij boeren gelegd worden Er worden nu twee sporen in de landbouw vastgesteld:

- De grootschalige, lange keten die zoekt naar uniformiteit in producten, vaak afhankelijk is van subsidies en weinig autonomie geeft aan landbouwers.
- Kleinschalige korte keten: wel autonomie voor landbouwers, betere prijzen, maar sterk vergrote werklust

Linked.farm wil beste van beide werelden combineren door vraag én aanbod naar een opgeschaalde korte keten te stimuleren.

ERP systeem ontwikkeld:

- Voorzijde is de webshop
- Achterliggende efficiënte beheertool (backoffice) voor het ingeven van van het assortiment, de voorraad, gevraagde prijs door landbouwer,...
- Voorbeeld: De seizoensschuur: Eigen website, gebruikt webshop van Linked.Farm voor de eigen verkoop maar linkt zich via het achterliggend profiel ook aan andere hubs van Linked.Farm
- Marges worden toegepast op prijs die boer instelt

Impact:

- 45 hubs en webshops van landbouwers, actief over heel België
- Boeren werken samen rond hub waardoor vaak ook andere samenwerkingen ontstaan

Boeren kunnen pas omschakelen als er financiële zekerheid is. Vaak beter inkomen nodig door middel van korte keten waarna pas omgeschakeld kan worden naar duurzamere landbouwpraktijken op het veld.

Voorbeeld: een varkensboer wil omschakelen naar korte keten waardoor de landbouwer een afnemer, slachthuis en beenhouwer moet vinden, een webshop moet opstarten, zijn business plan aanpassen, de bank moet overtuigen, soms subsidies opgeven,... Al deze stappen alleen uitvoeren is een grote belemmering. Er is meer een beter ondersteunend kader nodig voor deze landbouwers.

Laaghangend fruit om korte keten op te schalen,:

- Logistiek: kost logistiek rekenen boeren vaak niet mee, maar mee helpen kan hun welzijn wel een stuk vooruit helpen
- Marketing verbeteren: alleen al foto's verbeteren op webshop kan een grote vooruitgang betekenen,
- Openbare aanbestedingen: markt eventueel opsplitsen in kleinere loten bij grotere afnemers van catering e.d.

Conclusie:

- Vraag en aanbod stimuleren
- Eerlijk inkomen leidt naar AE: boeren krijgen automatisch vragen van klanten. Bv. in Brussel veel vraag naar biolabel
- Shift nodig in subsidies: KK = geprofessionaliseerd => recht op deel van de subsidies
KK moet immers betaalbaar worden voor iedereen.

Q&A:

- Samenwerking rond reststromen?
Linked.farm wil liefst beide aanbieden op zijn platformen, niet enkel reststromen verwerken
- Bijvoorbeeld pectine uit onrijp fruit naar pharma of andere sectoren?
Dit is mogelijk een volwaardige stroom.
- Is er ambitie om het model van collect&go te evenaren?
Ja, dat was het begin. In Wallonië worden project opgestart voor levering van boeren aan biowinkel. Die kunnen gemakkelijker bestellen en hebben minder stock nodig. Leveren aan supermarkten kan als de boer zelf zijn prijs zou kunnen zetten.

Soilmentor - Pieter Van Rumst

Digitale applicatie om bodemkwaliteit op te volgen. De app helpt landbouwers bij het observeren met behulp van een en een protocol voor bodemtesten. De input gebeurt op het veld via smartphone en jouw locatie wordt bepaald met de GPS-functie. Verschillen testen kunnen ingevoerd worden zoals penetrometer, aantal regenwormen,...

Er is ook een handleiding met filmpjes voor het uitvoeren van de test voorzien in de app. Elk bezoekverslag van de adviseur wordt automatisch gegenereerd (best op laptop).

Er worden 10 indicatoren gebruikt om bodemherstel te meten. Deze indicatoren worden weergegeven op een dashboard waar men kan vergelijken met vooropgestelde doelstellingen en eerdere resultaten van andere boeren in dezelfde klimaatzone.

Q&A

- Hoeveel kost de applicatie?
Een jaarlijks abonnement: kost een individuele boer ± 320 euro/jaar (incl. onderhoud), vanuit een organisatie zijn condities af te spreken, adviseurs kunnen eventueel meekijken met boer die klant is.